

PLEDOARIE PENTRU REINTEGRAREA PĂRȚILOR

Acad. Ștefan MILCU

OPINIA

națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național
editată de FUNDATIA "ROMANIA DE MĂINE"

INFORMARE ȘI RĂSPUNDERE SOCIALĂ

Prof.dr.Aurelian BONDREA

În continuarea abordărilor anterioare privind rolul și puterea mass-media în societatea contemporană, tema caracterului programatic, deliberat al proceselor de informare oferă cercetării sociologice și reflecțiilor analitice - în legătură cu concluziile ce se desprind din aceasta - o diversitate de unghiuri de vedere. Iar aceasta, în primul rând, ca urmare a faptului că în societatea democratică, libertatea informației, accesul liber la informație și pluralismul acestora (rezultat din diversitatea intereselor și eterogenitatea culturală a publicului) creează o multitudine de posibilități atât pentru emițătorii de informații, cât și pentru cei ce le receptează.

Normele economiei de piață, principiile concurenței, ale cererii și ofertei suprapun, peste toate

acestea, cunoscutele aspecte comerciale. Se știe că mari agenții de presă, spre exemplu, funcționează și prosperă în virtutea recunoașterii deschise a faptului că "vând informații", unele dintre ele "cumpărate" de la alții.

Din perspectivă social-cultural-educativă, problema care se pune, pentru sociolog, dar și pentru factori politici guvernamentali, pentru societatea civilă în general - dacă au în vedere răspunderea lor socială și morală - este aceea de a evalua cum și în ce măsură informația ca marfă servește și unor scopuri sociale, educaționale, iar procesele informării sunt reflexul unei conștiințe a răspunderii sociale pentru evoluția de ansamblu a societății, pentru formarea și dezvoltarea, într-un anumit spirit, a resurselor umane.

Literatura de specialitate arată că asemenea teme au devenit preocupante în întreaga lume.

(Continuare în pag. 6)

În procesul de dezvoltare a științei și culturii s-a produs o specializare care a dus uneori la izolarea componentelor. Repet, atât în știință, cât și în cultură și artă. Dar pentru ca procesul de dezvoltare să-și urmeze în continuare cursul lui firesc, asemenea componente nu trebuie să rămână izolate, ci de fiecare dată să fie reintegrate într-un tot unitar, deziderat complex ce-l caracterizează pe adevăratul spirit creator.

Prin reintegrarea părților în ceea ce se poate defini drept un domeniu al cunoașterii științifice și aplicate, în practică se evidențiază inclusiv interrelația părților într-un ansamblu ce definește o categorie superioară a științei și culturii. Reintegrarea părților se impune, deci, în orice domeniu aflat în procesul de investigare. Ea se impune ca o necesitate înțelegătoare în științele multidisciplinare în care domeniile de structură pot fi, fiecare, extrem de diferite când

sunt preluate din alt câmp al cunoașterii științifice.

Fenomenul ca atare este ilustrat de științele multidisciplinare, precum biomatematika, biofizica, biochimia, biotehnologia și atâtea altele. Rezultatele obținute în aceste științe multidisciplinare nu pot fi interpretate și înțelese corect, așadar, nu pot fi aplicate, fără a le interrelaționa și a le reintegra în științele fundamentale din care au fost preluate.

Reintegrarea ne permite dobândirea unei mai corecte reprezentări a rezultatelor. Nu mai puțin importantă aici este și deschiderea, prin reintegrare, a noi orizonturi de cercetare sau de aplicare a rezultatelor. În această ultimă posibilitate intervine o nouă interfață posibilă în tehnologia care implică procesul de integrare ce poate deschide, la rândul-i, noi orizonturi fecunde. În medicină, de pildă, reintegrarea părților în cercetarea terapeutică este un exemplu demonstrativ al nevoii gândirii aristotelice integrative.

STAREA NAȚIUNII ȘI STAREA NOASTRĂ DE VEGHE

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ

Acad. Radu P. VOINEA

Pag. 3

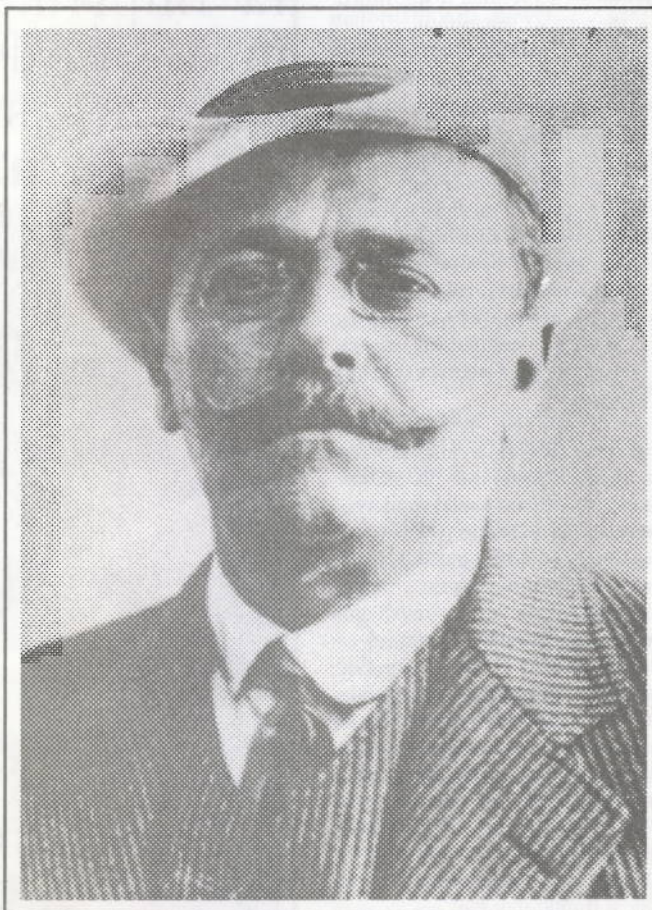
„Geniul lui era unul din punctele nediscutate ale Crezului național“

Nicolae Iorga
(Iunie 1912)

CARAGIALE -

artist
al vremii
sale
și al
tuturor
timpurilor

Paginile 4 - 5



LIMBĂ - ARTĂ - ȘTIINȚĂ (IV) FUNCTIA POETICĂ

Acad. Ion COTEANU

Principala funcție a oricărei limbi este aceea de comunicare, dar cu adaosul obligatoriu: **prin cuvinte**, căci comunicarea se poate realiza și prin gesturi, prin mimică și prin orice fel de alte mijloace. Fiind înțeleasă în acest fel, cei care s-au ocupat de funcțiile limbii nu au mai luat-o în considerație. Astfel, Karl Bühler, în cartea sa din 1934, *Die Sprachtheorie* nu a mai amintit-o. După părerea sa, limba are trei funcții: una de exprimare, a doua de apel către cel cărui ne adresăm și a treia de reprezentare concretizată în enunțuri. La acestea, J. Mukarovsky din Cercul lingvistic de la Praga a adăugat în 1938 încă una, căreia el i-a zis *estetică*, definind-o ca funcție de înfrumusețare a oricăror feluri de comunicări.

În 1958, Roman Jakobson, tot din Cercul amintit, a numit-o *poetică* și a adăugat încă două,

uneia i-a spus *metalinguală*, prin care se explică înțelesul cuvintelor (dacă, firește, e necesar) și funcția *fatică*, a șasea, prin care vorbitorul controlează dacă destinatarul mesajului urmărește ce i se comunică.

Sub aspect strict formal, funcția poetică vizează mai ales versificația cu toate implicațiile ei. Ar fi însă greșit să se considere că ea apare în poezie. Ar însemna, cum spune Jakobson însuși, "o simplificare excesivă și înșelătoare". Și tot el adaugă în mod semnificativ că ea nu este singura funcție a artei verbale, ci doar *dominanta* acestei arte care își subordonează însă celelalte funcții ale limbajului. Și, pentru a nu lăsa loc îndoielilor, el afirmă că lingvistica nu se poate limita la studiul acestei funcții nici dacă ea este dominantă într-un mesaj.

(Continuare în pag. 6)

GENEZA ȘI ANTIDOTUL MISTIFICĂRILOR DEMOCRAȚIEI

Dr. Ion MITRAN

Ori de câte ori au scris despre democrație pe temeiul demersului analitic, științific, obiectiv, autorii călăuziți de respect față de realitate au știut să se ferească de optica triumfalistă asupra unei teme care preocupă toată lumea, creează speranțe, dar și deziluzii în toată lumea. Mai ales în măsura în care "democrația, ca realitate, este... o neconținută contradicție cu sine și cu idealul ei", fiind "supusă unor derapaje și crize, unor amenințări și din interior și din exterior". Este teza care străbate ca un avertisment și ca o invitație la dezbateri, la confruntări de idei, lucrarea profesorului Ion Florea, **Mistica politică și paradoxurile democrației**, recent apărută la Editura Fundației "România de Măine".

Subiectul, incitant în sine - prin titlul sugestiv al cărții dar, mai cu seamă, prin abordarea de către autor a principalelor aspecte ale teoriei și practicii contemporane - este de o evidentă actualitate publică. În primul rând, o actualitate politică și științifică, întrucât, în condițiile în care, în multe zone ale lumii, în țările în tranziție, printre care și România, problematica democrației și procesele democratizării constituie miezul confruntărilor politice, nu de puține ori terenul manevrelor și manipulărilor antidemocratice, susținute prin mistificări politice și practici demagogice.

În acest sens, unul din punctele de atracție care se constituie și în merit evident al cercetării - concretizate prin această carte - îl reprezintă "deconspirarea" argumentată și convingătoare a relațiilor "genetice" dintre mistica politică și mistica "democratică". Prin recursul la analiști de prestigiu dar, mai ales, printr-o sistematică descifrare proprie, originală a mecanismelor ce au dus și pot duce la alienarea și tulburarea profundă a vieții democratice, autorul susține, pe bună dreptate, argumentându-și convingător opiniile, că dezbateră și clarificarea teoretică a raportului dintre mistica politică (orientarea preponderentă spre mituri, dogme, prejudecăți, supoziții și improvizatii generate de pasiuni și patimi politice) și democrație sunt de natură a așeza viața social-politică pe terenul raționalității ca premisă a împlinirii reale a idealurilor umanității.

Paginile cărții se constituie într-o demonstrație argumentată că în lumea contemporană, în varii împrejurări, fără deosebire de sistem sau regim politic, **lupta pentru putere, în condițiile jocului politic democratic, se împletește nu numai cu confruntarea politică și ideologică deschisă, ci și cu manevrele tactice oculte pentru a asigura succesul electoral, în care se resuscită partizanatul și se opun interese și ambiții politice, iar uneori, se activează resentimentele și fanatismele.**

Este de amintit, în acest sens, enunțul lui Ralf Dahrendorf, potrivit căruia "democrația rămâne un concept înșelător". (**Conflictul social modern**). Asemenea lui, alți gânditori și teoreticieni recunosc și descriu paradoxurile democrației, mai bine spus, contradicțiile interne ale mecanismului democratic, "izvorâte" din faptul că societății umane îi sunt specifice tensiuni, stări conflictuale latente a căror "activizare" slăbește și erodează democrația, dându-i, uneori, imaginea de "statuie de nisip la marginea mării". Nu întâmplător, un politician versat ca Winston Churchill obișnuia să numească democrația "cea mai rea formă de guvernare, cu excepția tuturor celorlalte, dovedite a fi mult mai rele".

Distanțarea de aceste "mult mai rele forme de guvernare" cere respectarea consecventă a principiilor, a normelor "jocului democratic", a diversității de interese și pluralismului într-un efort continuu de echilibrare și stăpânire a tensiunilor sociale. În acest sens, angajându-se în dialog cu diverși analiști de marcă ai fenomenului, prof. Ion Florea își susține convingător propria opinie, potrivit căreia sunt necesare continua delimitare față de interpretările teoretice și practicile sociale unilaterale, evitarea oricărei "triumfalism democratic" pentru a face din democrație "ceea ce, de

Recenzie

fapt, s-a dovedit a fi: un regim politic superior tuturor celorlalte, fără ca prin aceasta, el să fie cumva și infailibil, ideal, perfect". Iar aceasta datorită realității că democrația, viața social-politică sunt expuse unei entropii interne, degradării sub diferite aspecte, printre altele, și în funcție de principalii lor actori, cum ar fi formațiunile politice sau liderii ai acestora. În acest sens, autorul consideră că **"dacă politica poate fi definită ca un management al contradicțiilor sociale și conflictelor publice de interese, democrația constituie un management specific al rezolvării acestora"**, reprezentând totuși un "regim paradoxal", deoarece, tinzând să se situeze pe terenul unei realități cât mai nemistificate, trebuie să accepte și să ia ca factori de întemeiere existența contradicțiilor și conflictelor de interese, competiția și concurența în plan politic, rivalitatea partidelor și a opțiunilor politice. Pe acest fundal, **presiunile și ciocnirile**

subiecților luptei politice pot împinge spre degradarea democrației.

De pe această poziție, a examinării lucide, obiective a evoluției și involuției, funcționalității și disfuncționalității democrației politice și sociale, autorul delimitează concludent tendințele și consecințele negative ale democrației de tranziție, relevând caracterul nedemocratic al unor manifestări născute din fanatism politic, interpretare subiectivistă, partizană, a normelor democrației și statutului de drept. Considerentele autorului trimit la aspecte din cele mai actuale ale societății românești, ale necesității istorice de așezare a ei pe făgașul democrației reale, consolidate și ca urmare a **alternanței** normale, la putere, respectându-se principiile și valorile, spiritul și litera constituției democratice.

Nu am putea încheia aceste reflecții pe marginea unei incitante și actuale lucrări cu largă adresabilitate fără a sublinia, alături de autor, la ideea unui analist politic potrivit căreia **nu există democrație fără democrați, adică fără un "homo democraticus", care dorește și modelează democrația, atât cât este el modelat de ea.** Ceea ce duce la concluzia, simplă în vorbe, dar complicată sub raportul faptelor, că stimularea pe toate căile, inclusiv prin școală, a unei culturi democratice și asimilarea valorilor ei, la școala vieții, de către toți cetățenii, începând cu oamenii politici, sunt vitale pentru stabilizarea democrației, pentru eliberarea ei de mistica manevrelor oculte și paradoxurilor ce-i "asfixiază" respirația social-cetățenească, în proces de însănătoșire.

Prin temă, mod de abordare și grad de adresabilitate, lucrarea prof. Ion Florea, **Mistica politică și paradoxurile democrației** oferă cititorilor relevante orizonturi de reflecție într-un spectru larg, inclusiv celor care, stăpâniți de prejudecăți, au căzut în capcana unor concepții unilaterale, mistificatoare asupra democrației, a vieții social-politice în general.

COLEGIILE REVISTEI „OPINIA NAȚIONALĂ”

COLEGIUL PENTRU REFORMĂ ȘI RELANSAREA

ECONOMIEI NAȚIONALE

- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N.N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof.dr. Constantin Ionete
- Prof.dr.doc. Alexandru Zăfir
- Prof.dr. Gheorghe Zaman
- Prof.dr. Petre Mălcomete
- Prof.dr. Mihai Dumitrescu

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE ȘTIINȚEI ȘI ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

- Acad. Ștefan Milcu
- Acad. Radu Voinea
- Acad. Ștefan Pascu
- Acad. Ion Coteanu
- Acad. Cristofor Simionescu
- Acad. Ștefan I. Ștefănescu
- Acad. Marius Peculea
- Prof.dr. Emil Tocaci
- Prof.dr.doc. Grigore Posea
- Prof.dr. Gheorghe Secară
- Prof.dr. Emil Mihuleac

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE CULTURII ȘI ARTEI

- Acad. Eugen Simion
- Prof.dr. Alexandru Boboc, membru corespondent al Academiei Române
- Radu Beligan
- Grigore Vieru
- Dinu Sărațu
- Prof.dr. Ion Dodu Bălan
- Prof.dr. Victor Giuleanu
- Dumitru Radu Popescu

COLEGIUL PENTRU IDEEA NAȚIONALĂ ȘI SOCIALĂ ÎN ROMÂNIA

- Prof.dr. Aurelian Bondrea
- Prof.dr. Mitropolit Antonie Plămădeală
- Prof.dr. Ioan Seurtu
- Prof.dr.doc. Titu Georgescu

- Prof.dr. Ștefan Lache
- Adrian Păunescu
- Prof.dr. Ion Rebedeu
- Prof.dr. Ion Mihail Popescu
- Prof.dr. Gheorghe Cazan
- Prof.dr. Ion Tudosescu
- Prof.dr. Tiberiu Nicola
- Prof.dr. Virgil Constantinescu
- Prof.dr. Mihai Merfea

COLEGIUL PENTRU DOCTRINE POLITICE ȘI PROBLEME ALE RELĂȚIILOR INTERNAȚIONALE

- Valentin Lipatti
- Dr. Ion Mitran
- Prof.dr. Mircea Nicolaescu
- Dan Lăzărescu
- Prof.dr. Constantin Mecu
- Prof.dr. Marin Nedelea
- Prof.dr. Constantin Vlad
- Dr. Nicolae Ecobescu

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE SĂNĂTĂȚII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE

- Acad. Nicolae Cajal
- Acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici
- Prof.dr.doc. Victor Ciobanu
- Prof.dr. Caius Traian Dragomir
- Prof.dr. Andrei Firiță
- Prof.dr. Dorin Sarafoleanu
- Prof.dr. Ioan Pop D. Popa
- Prof.dr. Nicolae Ursea
- Prof.dr. Ștefan Costea
- Prof.dr. Gheorghe Răboacă

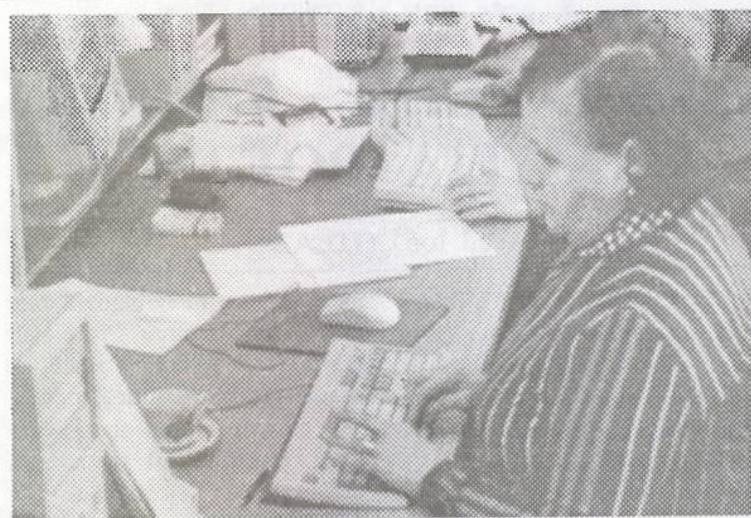
COLEGIUL PENTRU PROBLEME ALE STATULUI DE DREPT, DEMOCRAȚIEI ȘI JUSTIȚIEI

- Acad. Ion Filipescu
- Acad. Vasile Gionea
- Prof.dr. Gheorghe Uglean
- Prof.dr. Antonie Iorgovan
- Prof.dr. Adam Popescu
- Prof.dr. Nicolae Popa
- Prof.dr. Andrei Popescu
- Prof.dr. Victor Dan Zlătescu

Director:

Prof.dr. AURELIAN BONDREA

În Tipografia *Fundației „România de Măine”* - de la procesare computerizată până la imprimare, folosind cele mai moderne mașini și aparate - se tipărește revista „Opinia națională”



STAREA NAȚIUNII ȘI STAREA NOĂSTRĂ DE VEGHE

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ

- Interviu cu acad. Radu P. VOINEA -

● Băjbăiala - prețul absenței unei strategii
● Poți greși, dar nu să păcătuiești ● Șicanarea - o nouă tehnică a cercetării ? ● Cum sunt îndemnați cercetătorii să forțeze uși deschise ● Revistele străine pe post de arbitri ?

- Cum explicați absurdul situației că în vreme ce toată lumea vorbește astăzi la noi despre reformă, restructurare, re tehnologizare și atâtea alte procese raționale, cea mai puțin sprijinită activitate umană este tocmai cercetarea științifică ? Nu cumva tocmai o asemenea atitudine atestă că în demersurile amintite de renovare se pornește mai mult de la prejudecăți decât de la realitățile specifice societății românești ? Și când această presupunere se adevărește, n-ar trebui ca, tocmai de aceea, cercetarea științifică românească să adopte un caracter cu atât mai tranșant, ferm, resurecțional ?

- Să încep cu o glumă; când eram elev la Craiova, apărea revista "Gând și slovă oltenească". Cineva i-a făcut o epigramă care se termina cam așa: «Am citit revista voastră. Gându-i bun, dar slova-i proastă». Cam așa stau lucrurile astăzi la noi în diferite domenii de activitate. Din punct de vedere principal, intențiile sunt bune, dar, din păcate, ele nu se realizează din foarte multe motive. Așa este și în domeniul cercetării științifice. Ceea ce lipsește în primul rând aici este, după părerea mea, o *strategie*, o perspectivă cuprinzătoare și limpede. Uneori întâlnim confuzie chiar la cei ce susțin revitalizarea cercetării. Ei ar dori ca cercetarea să le rezolve acum, pe loc, problemele prezente cu care se confruntă. Or, cercetarea științifică, prin natura ei, nu poate rezolva decât probleme de largă perspectivă. A încerca să rezolvi cu ajutorul ei probleme imediate este din capul locului o greșală. Uneori este mai eficient să importi produse noi. Numai că un asemenea procedeu de import extins pe termen foarte lung se dovedește întotdeauna nefast. Problema este, deci, de a găsi un echilibru optim.

- Dar ce înseamnă aici un echilibru optim ? Și pentru ca sensul întrebării mele să fie limpede, dați-mi voie să mă refer la următorul aspect: în urmă cu câțiva ani, Academia Română a hotărât să elaboreze unele

lucrări fundamentale ale culturii române, în mai multe volume, precum Dicționarul tezaur al limbii române, Tratatul de istorie a românilor, Tratatul de istorie a literaturii române ș.a. În acest scop, au fost constituite nuclee largi de specialiști și sunt antrenate institute întregi de cercetare din toată țara. Firesc, nu ? Altminteri, elaborarea unor asemenea lucrări de sinteză nici nu poate fi concepută. Aici intervine, însă, următorul fapt: în dorința ei ca cercetarea științifică să fie bazată pe proiecte individuale și mai puțin pe programe ale unor instituții, Academia a lansat granturile academice, așadar, finanțarea unor proiecte individuale de cercetare. Iar o bună parte din acestea sunt orientate spre temele fundamentale amintite mai sus. Nu se naște astfel o contradicție ? Cum să integrezi o asemenea cercetare individuală în fluxul complex al elaborării serialului de volume care alcătuiesc un tratat academic ? Ce înseamnă aici un echilibru optim ?

- Sistemul granturilor academice este o idee excelentă pentru că stimulează emulația, lărgeste aria competitivă, sporește calitatea și originalitatea cercetării. Plus faptul că, pe această cale, tinerii cercetători se pot afirma mai repede. Din păcate, însă, acest sistem se lovește de o serie de piedici de ordin birocratic. Una dintre acestea este limitarea finanțării la un an, cu pretenția absurdă a finanțistilor ca cercetarea să se încheie în acest răstimp de un an.

- De fapt, este vorba numai de 8 luni.

- Și aceasta datorită faptului că formalitățile privitoare la încheierea contractului pentru un grant durează adesea câteva luni de zile. Anul trecut s-a așteptat chiar mai mult. Din această cauză s-a lucrat uneori numai de la 1 septembrie la 10 decembrie. Ceea ce, desigur, restrânge aria și calitatea cercetării. Asemenea piedici vin din afara Academiei, din metodologia de aprobare a finanțării și, din păcate, ele

generează noi perturbații. Pe parcurs au intervenit și alte schimbări, în sensul că după ce contractele de cercetare au fost semnate de către cele două părți, în mijlocul etapei de elaborare a cercetării s-a revenit, arătându-se că organismele financiare superioare au decis că anumite acțiuni nu mai pot fi susținute. Asemenea decizii sunt, de fapt, o șicanare a cercetătorului serios care nu se poate adapta răsturnărilor de situații. Ideea granturilor urmărește, în principiu, înlocuirea finanțării globale, pe cale bugetară, cu finanțarea pe bază de proiecte. Or, este greu de presupus că un proiect se poate derula, în condiții bune, în timpul unui singur an sau, practic, în câteva luni și cu asemenea șicanări.

- Aici mai intervine un neajuns: selecția artificială a proiectelor propuse. Din moment ce banii nu ajung pentru toate propunerile de teme serioase, cu certe posibilități de reușită, după ce criterii se aleg unele în defavoarea altora ? În anul 1996, de pildă, din cele 44 cereri primite la Academia Română pentru științele tehnice au fost aprobate numai 8; din cele nouă cereri primite în domeniul științelor agricole și silvice, a fost aprobată numai una, din cele 19 cereri în domeniul științelor economice au fost aprobate numai patru. Ce a determinat această situație restrictivă ? Calitatea proiectelor propuse ?

- Nu. Cele respinse s-au datorat nu atât calității lor reduse, cât faptului că n-au fost bani destui. În domeniul matematicii, de pildă, au fost acceptate aproape toate temele pentru că aici sumele solicitate oscilau în jurul a câte 1 milion de lei. În schimb, în domeniul științelor tehnice, unde o cercetare nu poate fi făcută fără vreo 15 milioane lei, au fost acceptate puține solicitări. Și cu acestea atingem un alt aspect deficitar, birocratic: tendința de a se stabili o sumă medie pe temă. Este o tendință irațională, întrucât în domeniul științelor aplicate (științe tehnice, agronomice, medicale ș.a.), costurile cercetării sunt mult mai mari, dat fiind faptul că și baza experimentală este mai scumpă. Și fără experiment nu poți ajunge la rezultate viabile în cercetările din aceste domenii. Orice cercetare științifică într-unul din aceste domenii presupune elaborarea unui model fizic și matematic, verificarea experimentală a acestui model, corectarea lui în cazul când rezultatele experimentale conduc spre alte concluzii decât cele teoretice. Toate aceste operații nu pot fi realizate într-un timp foarte limitat.

- Mai cu seamă de către cercetătorii tineri, în sprijinul cărora vin cu precădere granturile academice, cum adeseori se susține.

- Tinerii, într-adevăr, sunt cei dintâi defavorizați prin limitarea

timpului de cercetare. Și nu doar aici, ci și în privința obținerii titlului de doctor. În baza unei hotărâri a fostului Guvern, pentru doctoranzii fără frecvență s-a fixat un termen de cinci ani, timp în care doctorandul trebuie să susțină 2-4 examene, să întocmească 2-4 referate și să-și redacteze teza de doctorat. Ținând seama că un doctorand la fără frecvență mai lucrează și în profesiunea lui, termenul ca atare este prea scurt.

- După ce criterii a fost fixat ?

- În Legea învățământului, doctoratul este considerat o formă superioară de pregătire, de perfecționare. Și cum în această lege, o formă de pregătire la fără frecvență durează mai mult cu un an decât durata pregătirii la zi, aici a fost adoptat termenul de 5 ani, pe seama faptului că obținerea doctoratului la zi necesită 4 ani. S-a apreciat mecanic: 4+1=5.

Toate aceste carențe fac ca oamenii să se angajeze în teme de cercetare aproape rezolvate, pentru ca să fie siguri de reușită în termenul restrictiv fixat. Creează ei ceva în plus, dar foarte puțin. Marile teme rămân, de multe ori, neabordate.

Inclusiv pentru faptul că termenele ce li se fixează nu țin seama de un aspect important: *riscul în cercetare*. Nu toate cercetările conduc la rezultate scontate, mai cu seamă în cazul tinerilor, ceea ce nu înseamnă că ele sunt lipsite de însemnătate. De multe ori chiar și un rezultat negativ este important, pentru că delimitează o cale, o metodă ce trebuie să fie revizuită sau evitată pe viitor. Aici își află locul butada care circulă pe seama calculatorului: întrebare, odată, dacă și calculatorul poate greși, un mare savant a răspuns: *Da, dar nu păcătuiește*. A păcătuți înseamnă tocmai a nu avea în vedere și riscurile cercetării, cu posibilitatea, frecventă, de a repeta o greșală.

După cum tot păcătuire se cheamă și faptul că, la adăpostul ideii că cercetarea fundamentală nu întotdeauna duce la rezultatele scontate, unii cercetători nu mai fac aproape nimic și iau banii degeaba. Problema, pentru fiecare caz în parte, depinde de om. Aici găsim secretul reușitei sau nereușitei fiecărui demers.

- Pentru că vorbim de reușită sau nereușită, cum să înțelegem faptul că omologarea și implementarea rezultatelor cercetării nu beneficiază de un cadru organizat, sistematic, național, ci sunt lăsate în seama revistelor străine, cel puțin în privința cercetării fundamentale ? În cazul granturilor academice, de pildă, obiectivul cercetării se consideră a fi fost atins dacă rezultatele sunt consemnate într-o revistă străină de prestigiu. Vi se pare un procedeu normal ? Nu există, oare, riscul ca accesul în revistele de specialitate străine să aparțină îndeosebi grupurilor cu relații peste hotare ? Din câte știm, cumetrisul nu este un patent românesc, și atunci ?

- Fără îndoială că rezultatele științifice publicate în revistele din străinătate contribuie la intrarea mai rapidă a cercetării românești în circuitul internațional de idei. Dar să nu rezulte că e vorba de orice revistă străină și, totodată, că numai cercetările publicate în străinătate sunt valoroase.

Și în țara noastră există reviste de prestigiu internațional, cum sunt revistele Academiei Române (și nu numai ele), în care publicarea rezultatelor unei cercetări echivalează cu autentificarea acestora și cu introducerea lor în circuitul mondial de idei. Să nu facem eroarea de a crede că tot ce-i în afara României este mai bun decât la noi. Ar fi păcat.

- Într-adevăr, un mare păcat !

Mihai IORDĂNESCU



La Universitatea „Spiru Haret“

CARAGIALE - ARTIST AL VREMII SALE ȘI AL TUTUROR TIMPURILOR

În anul când se împlinesc o sută patruzeci și cinci de ani de la nașterea lui și optzeci și cinci de la moarte, Caragiale ne apare unul din

acei scriitori fundamentali ai unei literaturi: ctitor și reper în același timp, pionier și pisc, artist al vremii sale și al tuturor timpurilor.

Opera sa a împlinit prototipuri morale care trec dincolo de timp, înscriindu-se în eternitate

Valeriu RÂPEANU

Orice popas aniversar legat de viața lui Caragiale nu reprezintă doar un moment de pioase gânduri față de cel care a fost ctitorul neîntrecut al genului comic - deopotrivă în teatru și în proză - și, la antipod, al tragismului în literatura română. Orice popas aniversar legat de viața lui Caragiale înseamnă mai degrabă un subiect de meditație. Asupra valorii permanente a operei lui și a "secretului" acestei neistovite puteri de a "vorbi" celor de astăzi, precum a "vorbit" celor de ieri și cum va "vorbi" celor de mâine.

În fond, opera de scriitor a lui I.L. Caragiale s-a încheiat, în linii mari, la începutul secolului nostru o dată cu apariția volumului **Momente**. Cu puține excepții, timp de un deceniu până la moartea lui Caragiale a fost mai ales publicist, orator sau epistolar. A fost un scriitor reprezentativ pentru secolul al XIX-lea și inteligența sa ieșită din comun, geniul lui s-au vădit în momentul în care a părăsit proiectul comediei **Titircă**, **Sotirescu et Comp.** în care personajele celor două comedii cardinale, **O noapte furtunoasă** și **O scrisoare pierdută** erau înfățișate pe noile trepte ale evoluției lor, "după douăzeci de ani". Și aceasta, deoarece structura sa mentală care se mulase pe structurile unei lumi nu mai vădea aceeași adecvare în momentul în care aceasta se metamorfozase. O primă explicație. Dar tot atât de valabilă este și cea legată de această structură artistică ieșită din comun a lui I.L. Caragiale despre care, la moartea lui, într-un admirabil portret, a vorbit N. Iorga, la moartea celui pe care, cu douăzeci și doi de ani în urmă, îl apăsese în fața

detractorilor dramei **Năpasta**. Și anume, faptul că "Un condei mai stăpânit n-a existat vreodată, nici aiurea, și rareori un creator mai mare a nimicit cu mai multă pasiune opera sa pentru că nu corespundea celor mai nobile intenții artistice".

Aceste două forțe convergente - acuta percepție socială și intuiția artistică ieșită din comun - l-au făcut pe I.L. Caragiale să-și circumscrie cu multă parcimonie sfera inspirației și să nu treacă dincolo de ceea ce el credea că nu stăpânește deplin. Și cu toate acestea, o operă care a aparținut atât de mult secolului trecut, până și în detaliile existenței sale cotidiene, și-a pus amprenta comică asupra secolului următor în care o Românie destul de imobilă cunoaște spectaculoase și nu o dată tragice răsturnări.

Pentru că oricare ar fi fost sistemul social și politic al țării, și le-am cunoscut pe toate, de la democrație la totalitarism și invers, oricare ar fi fost principiile morale și modul de viață - opera lui Caragiale rămânea expresia comică ofensivă, fundamentală a societății românești. Fără îndoială, după el, școala de comedie românească a cunoscut și alte expresii, unele de o mare vigoare: Al. Kirilescu, Tudor Mușatescu, M. Sebastian, G. Ciprian, Victor Ion Popa, ca să dăm numai câteva exemple. Niciuna din creațiile lor majore n-a rămas o piesă de muzeu ținută în vremea reprezentării ei. Fiecare în parte a conturat tipuri reprezentative pentru o mentalitate. Reluate, și piesele

lor și-au vădit vitalitatea comică. Dar tipologia satirică din comedii și proza lui Caragiale rămâne emblematică, mai presus de orice conjunctură.

Și aceasta pentru că din împrejurările cele mai concrete, redactate cu o minuție care a prilejuit multe dispute cât privește locurile și personajele, I.L. Caragiale a împlinit prototipuri morale care trec dincolo de timp, înscriindu-se în eternitate. Recursul lui Caragiale, al fiecărei generații - repet, indiferent de momentul și circumstanțele apropiării de opera lui - este unul ofensiv, reprezintă acea armă morală care acționează necruțător împotriva răului. Astfel, Caragiale se înscrie în familia marilor comici ai lumii și, în primul rând, el este, fără nici un fel de exagerare, alături de Molière prin valoarea universală a tipurilor create de el. De aceea, fiecare generație a vorbit de actualitatea lui Caragiale. Pentru că fiecare a văzut în ambianța socială tipuri aidoma cu cele din realitatea care îl înconjură. Recursul la aceste tipuri în ofensiva împotriva răului echivalează cu un adevărat catharsis. Ne eliberăm de răul din jur, apelând la personajele și situațiile imaginate de Caragiale. Astfel, el ar fi fost îndreptățit să spună precum Malraux: "La un moment dat, am realizat faptul că viața începe să semene cu operele mele". Acest proces s-a petrecut în cazul operelor lui Caragiale instantaneu. El a așezat o pecete comică neconjuncturală și permanentă, care nu cunoaște momente de penumbră și eclipsă. Creind prototipuri comice, referința



Moment din „O noapte furtunoasă“

socială la personajele lui este fundamentală. Dincolo de ea nu se poate trece. Un demagog este Cațavencu. Nimic mai puțin și nimic mai mult. E ca o pecete infamantă pusă pe vecie. E un sistem de referință comică absolută. E o descalificare morală fără drept de apel.

Dar în același timp, omul care a avut în cel mai înalt grad simțul comicului, ducând genul pe vârful cel mai înalt al muntelui, a avut, în egală măsură, simțul tragicului. Cel dintâi în literatura română. Nu doar un scriitor tragic ci, cel care a conferit literaturii române această dimensiune. De o modernitate uimitoare. Pentru că tragismul în opera lui I.L. Caragiale provine din două surse: contratimpul și absurdul. Contratimpul în care se află un Lefter Popescu, un Cănuță, dar și popa Nae și mai ales Ion Nebunul și oricare din personajele sale tragice. Tragedia fiecăruia începe din momentul în care ei se află în contratimp cu adevărul

(Ion Nebunul), cu existența concepută după normele moralei (Popa Nae), cu cotidianul mizer (Cănuță), cu împlinirea superlativă a unei dorințe (Lefter Popescu). Și, în același timp, tragismul își are sursa, în primul rând, în zonele obscure ale subconștientului, ceea ce reprezenta o noutate absolută în istoria literaturii române. Și un element de modernitate care n-a fost pus până acum în valoare. Eroii din **Năpasta**, **În vreme de război**, **Păcat**, **O făclie de Paști** cad torturați de aceste îndoeli și spaime care îi macină până la paroxism, până trec în domeniul patologicului. Caragiale era astfel în acord cu marea literatură a lumii din timpul său.

În anul când se împlinesc o sută patruzeci și cinci de ani de la nașterea lui și optzeci și cinci de la moarte, Caragiale ne apare ca unul din acei scriitori fundamentali ai unei literaturi: ctitor și reper în același timp, pionier și pisc, artist al vremii sale și al tuturor timpurilor.



SITUAȚIE PENIBILĂ

Republicăm articolul *Situație penibilă* de I.L. Caragiale, apărut pentru prima dată în ziarul "Universul" din 1 ianuarie 1910.

A fost retipărit în I.L. Caragiale, *Opere*, vol. IV, ediție îngrijită de Șerban Cioculescu, 1938, p. 148-152. Este un document emoționant, grăitor pentru spiritul civic al lui Caragiale și pentru solidaritatea sa fundamentală cu cauza românilor ardeleni.

Guvernul maghiar a ținut să facă de anul nou încă o mare bucurie și o deosebită cinste Românilor...

Tânărul nostru poet laureat Octavian Goga, aflându-se într-un oțel al cunoscutelor băi Sf. Luca din Budapesta, a fost ridicat de poliție și dus la temnița ordinară, unde l-au închis între vinovații de drept comun, care-și așteaptă acolo judecata și osândă.

Iată, pe scurt, după gazetele românești de dincolo, cum s-au petrecut lucrurile.

În ziua de 1 ianuarie st. n. la ora 2 d.a., se pomenește Goga cu o vizită: - Sunt Sugó Ferencz, agent de poliție...

- Și ce poștești?
- În numele legii, te arestez.
- În virtutea cărui mandat?
- În virtutea telegramii acesteia.

Și agentul puse sub ochii lui Goga o telegramă a judecătorului de instrucție de pe lângă tribunalul din Cluj, care-i ordonă arestarea prin poliția din Sibiu, telegramă transmisă de acolo poliției din Budapesta.

- Dar care e motivul arestării mele?

- Nici un motiv nu cunosc, răspunde agentul. Eu cunosc numai ordinul de arestare și atâta tot. Dumneata ești Octavian Goga; eu trebuie să te arestez.

- Atunci, zice arestatul, duceți-mă acasă la Sibiu, unde sunt urmărit; să comunic familiei mele ce mi se întâmplă și să aflu de ce sunt învinovățit.

- Asta nu se poate.

Și fără mai multă vorbă de deslușire, e dus omul la temnița preventivă.

Acolo, directorul, care, pe cât se vede are și el îndeeobi instrucțiuni, luându-l în primire, îi spune că a

două zi seara va fi escortat prevenitul către Cluj.

Și'n adevăr - după o noapte petrecută într-o celulă strâmtă, pardosită cu cărămizi, fără sobă, și având drept pat o laviță acoperită cu cergă - a doua zi, cu trenul accelerat de la 9 și 10 seara, este pornit sub bună pază către capitala Ardealului, unde-l așteaptă o gazdă și un culcuș tot atât de convenabile.

De ce oare să se fi făcut vinovat bunul nostru poet? Ce crimă așa de grozavă o fi săvârșit ca să merite atâta asprime?

Până acum nimeni nu poate răspunde în mod precis la aceste întrebări. Dar iată cel puțin ce se bănuiește.

Goga a fost proprietarul-editor al unei publicații săptămânale, «Țara noastră», care apărea până-acu câteva luni la Sibiu, unde chiar locuiește el. Redactorului responsabil al acelei foi, anume Dumitru Marcu, îi intentase parchetul local mai multe procese de presă. Până să vie prevenitul în fața justiției, a dispărut și «Țara noastră» și el, sârmanul redactor responsabil: s'a dus pe lumea cealaltă, unde desigur va fi judecat cu mai multă blândețe decât după legile și datinile maghiare. Dumitru Marcu a murit mai zilele trecute. Asta se vede l-a supărat foarte adânc pe d. procuror maghiar, așa că nu se putea lăsa fără a găsi numaidecât o mângâiere pentru pierderea suferită, și astfel, dacă a murit Marcu, trăiască Goga!

Acesta e lăsat să plece din orașul de provincie unde este statornic, unde-l cunoaște toată lumea, unde-l știu toate autoritățile publice ca pe un cetățean de seama 'ntăia. La plecarea lui de-acasă, nu pomește cumva tiptil: din contra, e condus de atâția prietini cu vesele manifestațiuni simpatice la

gară. Merge, precum tot orașul știe, în capitala regatului maghiar, să se instaleze pentru o cură regulată într-un stabiliment de băi de primul rang. Stă acolo câteva zile; primește acolo corespondența dela familia lui, ba chiar dela [o] autoritate administrativă oarecare - și tocmai apoi, d. procuror dela Cluj telegrafiază poliției din Sibiu ca aceasta să telegrafieze celei din Budapesta, să-l lege cot la cot pe Goga, ca pe un osândit fugar, dacă Dumnezeu l-a scăpat pe Marcu, și să-l aducă pe cel viu în locul celui mort, la Cluj, fără altă deslușire.

Cu privire la aceasta, «Lupta», organul național român din Budapesta, care are și el acum pe spete al nu știu câtealea proces de presă, zice, cu multă melancolie:

«Patru sunt treptele schingiurii libertății de presă în Ungaria. Din treaptă'n treaptă, trebuie să răspundă, pentru fiecare cuvânt tipărit, întâiu autorul; dacă acesta nu se poate descoperi, redactorul responsabil; în lipsa acestuia, editorul, și când nici acesta nu poate fi'nghătat, vine tipograful la rând... Mai cuminte ar fi, pentru mai mare siguranță a Statului, să dea ordin strașnic lui Dumnezeu sfântul ca să nu sufere pe globul maghiar speța asta primejdioasă...»

Și să se observe bine că în cazul de față redactorul responsabil a fost găsit și că nu a scăpat din mâna justiției maghiare prin dosire, ci numai după porunca lui Dumnezeu.

Sunt foarte frumoase legile maghiare, și foarte omenoși maghiarii însărcinați cu paza și aplicarea acestor legi așa de liberale - n'avem ce zice... Oricum ar fi însă, nu e în dreptul nostru nici în dorința noastră să ne amestecăm în afacerile Statului vecin... Și totuși...

Totuși, naște o întrebare...

E oare bine că se poartă așa de aspru și de vitreg Maghiarii cu concetățenii lor Români?

Firește, punem întrebarea, nu dacă e bine pentru Maghiari; ci dacă e bine pentru noi, pentru regatul nostru.

O fi asta bine sau rău pentru Statul vecin, nu putem spune sigur, și de aminteri asta nici nu ne privește pe noi - deși înclinăm a crede că e rău chiar pentru Statul vecin, fiindcă un Stat unde trăiesc mai multe rase, în proporție numerică nu prea covârșitoare dela una la alta, pe altă cale decât a violenței, nu poate folosi mult din învrăjbirea lor, împinsă sistematic de el însuși până la limitele răbdării unora, prin îngăduirea ba chiar asmuțarea samavolniciei altora.

Punem așa dar întrebarea numai și numai din punctul nostru de vedere: e bine pentru Statul român că se poartă Maghiarii așa de aspru și de vitreg cu concetățenii lor conaționali ai noștri? Și fără înconjur răspundem că nu: nu e bine de loc.

Să ne'nțelegem fără fraze sentimentale: la o parte orice sentimentalism, care n-are ce căuta în politică! Să vorbim liniștit numai de interesele practice și cât se poate mai scurt și mai lămurit.

Regatul nostru are tot interesul să graviteze pe lângă puterile centrale ale Europei, și, de atâta timp, păstrând de aminteri cele mai bune relațiuni cu toate puterile, suntem amicii declarați ai Austro-Ungariei și ai Germaniei - și niminui dela noi nu-i trece prin gând că s'ar putea duce deocamdată o mai potrivită și mai înțeleaptă politică.

Din nenorocire însă, ne e dat să constatăm, și cam prea des, că Statul vecin și amic, al cărui aliat suntem, nu caută parcă'ndejuns să ne ușureze viața și să ne'ntărească puterile, lucru de care, ca aliat ar trebui să fie și el ca și noi doritor... Ne explicăm.



Scenă din schița „C.F.R.”



Coana Zoița



Tipătescu

Desene de Jiquidi

Trei milioane de Români în Statul poliglot al Ungariei sunt torturați în viața lor publică și privată, trăind sub sistemul terorizării de Stat. Nu poate trăi gazetă, nu se poate face literatură, nu se poate scrie cuvânt, fără groază de procuror; - orice afirmare cât de platonice a dreptului de existență al nației este urmărită ca o trădare de Stat; - femeii din societatea cultă sunt condamnate la temniță, ba fiindcă au recomandat unor copii din școală să nu-și uite de graiul părintesc, ba fiindcă au contribuit la suportarea cheltuielilor sau plata amenzilor în unele procese de presă, ba chiar numai fiindcă au întâmpinat simpatic pe un publicist la liberarea lui din temniță; se impune apoi la școlile românești populare părăsirea limbii naționale până și în rugăciunile religiei... Iar cine cutează a murmura este la rândul-i un trădător de Stat și, ca atare, târît în închisoare. În timp de câțiva ani, suma condamnărilor politice de presă și de agitațiune contra Statului maghiar se ridică la peste 200 de ani de închisoare și la peste o jumătate de milion de coroane amenzi.

Fericită viață pentru acele trei milioane de Români cetățeni maghiari!

Toate aceste, indiferent de ce rău sau bine pot aduce regatului vecin, pun

Statul român într-o poziție adesea destul de grea. Opinia noastră publică, din zi în zi mai conștientă de însemnătatea ei în viața politică, nu poate privi fără emoțiune la chinurile morale și materiale ce le îndură românii de sub coroana ungară, ca națiune...

Cazul lui Goga este din cale afară de măhnitor pentru lumea noastră.

Goga - poetul popular de așa strălucitor talent, o onoare a literelor române; alaltăeri încoronat de Academia noastră, după raportul unui ilustru profesor, academician și ministru, Titu Maiorescu - astăzi umilit și maltrat ca un făcător de rele, și târît prin temnițe ca un *betyar* de drumul mare, fugar din ocnă, fără a i se acorda măcar liberarea pe cauțiune, deși legea maghiară nu admite în materie de presă închisoarea preventivă.

Ei! E prea-prea!... n'avem ce zice mai mult; și va mărturisii firește orice maghiar cu dreaptă judecată, și cu sufletul neatins de patima sălbatică a urei de rasă, că toate astea nu sunt de natură a face populară la noi amicitia căreia cele două State vecine trebuiesc să-i rămână credincioase, - și că astfel, spre mahnirea noastră, unul, cel mai tare, pune pe celălalt, mai slab, într-o penibilă situațiune, cum un aliat leal și prudent n'ar trebui să facă.

INFORMARE ȘI RĂSPUNDERE SOCIALĂ

(Continuare din pag. 1)

Literatura de specialitate arată că asemenea teme au devenit preocupante în întreaga lume. Observând însă că tematica generală, subiectele "la ordinea zilei" din mass-media dau adesea o imagine distorsionată a problemelor reale și grave ale lumii, generând mai mult stress și demobilizare, Clubul de la Roma consideră că "va fi necesar... să se angajeze o dezbatere largă cu ziariștii și executivii ce conduc mediile pentru a studia condițiile care să le permită să-și ia rolul în primire".

Aceasta cu atât mai mult cu cât, cum constată autorii, referindu-se la repertoriul tematic al mass-media pe plan mondial, "abordarea globală a problematicii lumii este întotdeauna aproape absentă. Catalogul problemelor se desfășoară fără nici o ordine și fără o analiză a cauzelor sau o sugerare de soluții, chiar dacă acestea ar fi modeste sau chiar greșite. Dacă, totuși, această analiză se mai încearcă, ea depinde de cât de importantă e știrea care a cauzat-o", constată raportul, avansând observația că "această practică descurajează publicul, dându-i sentimentul că trăiește într-o lume în care problemele sunt așa de multe și greu de rezolvat, încât orice acțiune individuală ar fi în van. Reacția generală este una de stress, demobilizând oamenii și făcându-i să se îndrepte spre

propriile probleme personale și îndepărtându-i de acelea ale lumii care-i înconjoară. Posibilele căi de rezolvare a problemelor puse nu sunt cunoscute căci oamenii se simt părăsiți, inutili, fără speranțe" (p.178).

În concepția celor doi autori, una din explicațiile acestei stări de spirit constă și în faptul că, spre exemplu, pe plan mondial, televiziunea "aruncă" zilnic cantități imense de informații selectate "pe criterii care nu pot fi complet obiective, obiectivitatea depinzând de țară și de nivelul profesional al redactorilor... Victima abundenței subiectelor, știrilor pe care le difuzează zi și noapte, televiziunea găsește tot mai rar timpul de a intra în miezul problemelor" (p.178).

Asemenea aspecte se constituie în argumente pentru analiza multilaterală, obiectivă a rolului mass-media, pentru cercetarea sociologică a impactului acesteia asupra informării sau dezinformării publicului, asupra formării opiniilor. O astfel de cercetare constată că sunt situații când "mass-media victimizează populația (publicurile) într-un mod foarte serios: aflați în postura de cititori, ascultători, privitori, membrilor publicului li se livrează un flux continuu de informații (pseudo-informații, mal-informații, semi-informații într-un amestec și ritm năucitor) nu în funcție de centrele de interes vitale, reale, prezente, ci

în funcție de interesele dirijate ale marilor agenții de presă naționale și internaționale, ale redacțiilor, aflate toate într-un "serviciu comandat". În acest context, autorul se întreabă, pe bună dreptate: "Ce sentiment are marea masă de oameni, **mediatizați** (adică "iradiati" cu informații de toate categoriile menționate mai sus), supuși **volens-nolens** bombardamentului cu mesaje contradictorii și nu arareori confuze?". Iar răspunsul logic, pornind de la tabloul mass-media în tranziție, cel puțin pentru primii ani ai acesteia, nu putea fi altul decât cel formulat de analist însuși: "Sentimentul de **obiect** și nu de **subiect**, de actor al vieții sociale, ci de asistență pasivă și neputincioasă la evenimente care o afectează, pe care le **suportă** psihic și fizic. În fapt, mass-media (în măsura în care se comportă astfel, - A.B.) face ca oamenii, în cea mai mare măsură și, de regulă, să **suporte** evenimentele și consecințele lor, nu să le creeze, influențeze, modifice într-o direcție ce le-ar fi favorabilă".

De aici și cerința ca cercetarea rolului și funcțiilor mass-media în societate să pună în evidență, între altele, concordanța sau neconcordanța între structura-natura informațiilor și structura-natura evenimentelor, între trebuințele și interesele publicului și ale mass-media.

1. A se vedea "Opinia națională" nr. 162, 163.

2. Alexander King, Bertrand Schneider, **Prima revoluție globală**, Editura Tehnică, București, 1993, p. 179. În continuare trimiterele vor fi menționate în text.

3. Prof.univ.dr. Petru Pânzaru, **Mass-media în tranziție**, Fundația Rompres, 1996, p.26.

4. Ibidem.

FUNCȚIA POETICĂ

(Continuare din pag. 1)

De aici rezultă pe de o parte că ea există și în proza artistică, iar pe de altă parte, de data aceasta ca o remarcă a noastră, că în asemenea condiții ar fi poate mai indicat s-o numim funcție estetică, așa cum propusese Mukarovsky în 1938. Chiar într-o formulare populară, simplă la prima vedere, cum este, de exemplu, **Capra sare masa, iada sare casa**, există o intenție estetică indiscutabilă. În fond, aici avem două versuri, fiecare de șase silabe în cuvinte bisilabice, toate cu accentul pe prima și cu o cezură evidentă după **masa** în rimă cu **casa**. În ceea ce privește conținutul, e limpede că el este figurat, orice vorbitor matur al limbii române, fiind, fără îndoială, capabil să facă echivalențele implicate în această zicală.

În **Povestea codrului**, Eminescu proiectează mentalitatea și concepția populară românească despre codru ca protector al omului simplu într-o idilă unde codrul este împărat peste o lume în care domnește o armonie deplină:

Împărat slăvit e codrul,
Neamuri mii îi cresc sub
poale,
Toate înflorind din mila
Codrului, Măriei Sale.

Cu începere din strofa a cincea, codrul ne e înfățișat ca o

zeitate a iubirii, căci îndrăgostiții înșiși își spun:

Hai și noi la craiul, dragă,
Și să fim din nou copii,
Ca norocul și iubirea
Să ne pară jucării.

În ultimele două, îndrăgostiții își spun că luna stă la sfat cu teiul sub care se află ei înșiși:

Și pe teiul nostru-ntreabă
Cine suntem, stau la sfaturi,
Iară gazda noastră zice,
Dându-și ramurile-n lături:

"O priviți-i cum visează
Visul codrilor de fagi!
Amândoi ca-ntr-o poveste
Ei își sunt atît de dragi!"

În ce măsură poemul lui Eminescu ține de romantism este o chestiune de alt ordin. Prin **Povestea codrului** am vrut să ilustrăm doar transpunerea funcției discutate într-o lume închisă de poet ca funcție²⁾ din care se degajă această lume imaginară.

1. În **Lingvistică și poetică** din culegerea de studii **Probleme de stilistică**, București, 1964, pag. 97-98.

2. Din faptul că în formularea lui Jakobson funcția poetică nu caracterizează numai arta versului, s-a simțit nevoia creării termenului **poetică** prin care cei care-l folosesc înțeleg arta poeziei în sine ca un lucru distinct de arta prozei.

MANAGEMENTUL, ȘTIINȚA ȘI TEHNOLOGIA

Prof.dr. Emil MIHULEAC

(Continuare din numărul trecut)

Astăzi știința trebuie să-și dovedească eficiența în acțiune; ce se înțelege prin știință? Sunt informații care se dovedesc eficiente în acțiune, folosite în scopul obținerii unor rezultate. Aceste rezultate se manifestă în afara persoanei, în economie și societate, în progresul științei însăși. Omul cult trebuie pregătit în cele două culturi: în prima, concentrare asupra cuvintelor și ideilor, în a doua, asupra oamenilor și procesului de muncă. Majoritatea oamenilor culti își folosesc știința ca membrii ai unei organizații - întreprindere, instituție, fundație, asociație etc. Deci intelectualii au nevoie de o asemenea organizație, care să le permită să-și pună în valoare cunoștințele lor specializate.

În aceste condiții, omul de mâine trebuie să trăiască într-o societate europeană. Prin viziune, orizont și informație, el va fi un cetățean al lumii, hrănit însă prin rădăcinile sale locale, din propria

cultură. Lumea de mâine va fi o lume occidentalizată, mondializată. Într-o asemenea lume, în lipsa managementului, fiecare își va face treaba lui, însă nimeni nu va face nimic, iar fără oameni instruiți, managementul devine birocrație, o absurditate. Cum schimbările au devenit permanente și profunde, ele vizează o calitate nouă pentru întreaga societate umană. Aceste schimbări solicită o mai mare apropiere între oamenii de știință și oamenii politici, aflați într-o colaborare simbiotică. Oamenii de știință - adresându-se politicienilor și factorilor de decizie - este necesar să-și simplifice gândurile și, folosind un limbaj clar, să-și împărtășească opiniile în domeniile în care au un grad înalt de siguranță.

În schimb, oamenii politici operează pe un orizont de timp mai scurt, prin procese cum sunt alegerile, preferând să nu mai urmeze căile bătătorite, cunoscute prin rezultate rapide.

De aceea, la luarea deciziilor este important să participe, pe lângă politicieni, factori din guvern și din afara lui, oameni de afaceri, dar și economiști, ingineri, juriști, sociologi, psihologi, alți specialiști. În acest context se pot prevedea schimbările ce vor avea loc în învățământ și educație, în măsură să reazeze sistemul de valori în ordinea lui firească, păstrând continuitatea peste generații. Este știut că planeta are anumite limite și se impune a se realiza o înțelegere grabnică între populații. Nici o populație nu se poate dezvolta pe cheltuiala alteia.

Mutațiile mari produse în ultimile două decenii, se datoresc spiritului nou introdus în toate sferele social-economice, abordării și soluționării științifice a problemelor cardinale de transformare a societății. Relațiile complexe între tehnologie și societate constituie o premisă cu caracter necesar pentru asemenea transformări. De aceea tehnologia este un fenomen social, cultural, nu unul biologic, cum afirmă academicianul Mihai Drăgănescu. Ea are legitățile ei proprii și

intercondiționează puternic societatea, singura în măsură să o controleze și dirijeze; ca proces istoric, tehnologia este numai în parte autonomă și se poate dezvolta ca atare numai dacă societatea ar renunța la dreptul ei de control și dirijare; ea se poate dezvolta numai când acest lucru îl admite societatea; dacă ar urma legile ei proprii de dezvoltare, fără a lua în considerație imperatiile sociale, multe implicații ar fi negative. La rândul ei, societatea trebuie să accepte o anumită autonomie de dezvoltare a tehnologiei pentru a nu frâna capacitatea inventivă și creația tehnologică a omului.

Este nevoie, așadar, de o mai bună înțelegere a interacțiunii știință-societate-tehnologie. În actuala societate, conexiunile sunt puternice; nu pot acționa numai o parte din factori fără consecințe asupra celorlalți, fapt ce impune să se acorde atenție tuturor acestor factori. De pildă, recente descoperiri științifice asupra degradării mediului au relevat fenomene îndepărtate, imperceptibile simțurilor omului (scăderea stratului de ozon atmosferic, rapida formare a efectului de seră care influențează încălzirea planetei, pot declanșa schimbarea climei și ridicarea nivelului mărilor). Sunt fenomene cu implicații adânci pentru viața umană. Aceste efecte trebuie să fie în grija tuturor sectoarelor de activitate umană, acționându-se pentru interesul comun. Este vorba

despre un sistem de acțiune materială construit de societate pe o anumită treaptă a dezvoltării sale, realizat cu ajutorul unor mijloace adecvate. Viteza prea mare de dezvoltare tehnologică poate produce efecte negative, pentru că societatea nu este încă pregătită să controleze și să armonizeze consecințele, în sensul anulării celor negative.

Ca și știința, tehnologia nu acționează asupra unei societăți pasive; ea este respirația științei, materializarea acesteia ca forță de producție. Efectele ei asupra societății nu sunt numai industriale, economice, ci și influențe socio-psihologice. Pentru tehnologie sunt importante și aspectele sociale, cu întreaga lor problematică - inclusiv implicațiile și consecințele respective - fiind înțeleasă și ca o activitate socială.

La rândul ei, societatea - prin structuri, instituții, sistemul de valori - intervine concomitent în direcționarea progresului tehnologic, prin politici față de dezvoltare și sporire a eficacității. Rezultatele progresului tehnologic pot sluji condițiile de viață și prosperitate ale omului, dar ajută și tehnologia care poate pune în pericol viața, societatea însăși. Actuala tehnologie îl obligă pe omul societății mondiale să efectueze munci grele; tehnologia viitoare va schimba felul de a munci al oamenilor, transformând muncile degradante, monotone, în munci din ce în ce "mai umane".

ROMÂNIA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ

Prof. dr. Mircea NICOLAESCU

La 1 februarie 1995 intra în vigoare "Acordul de Asociere a României la Uniunea Europeană", iar la 21 iunie același an, principalii exponenți ai puterii, împreună cu reprezentanții tuturor partidelor parlamentare și ai Academiei Române, semnau "Declarația de la Snagov privind Strategia Națională de Aderare a României la Uniunea Europeană". Documentul a fost înmănat câteva zile mai târziu de președintele țării șefilor de state și guverne și autorităților comunitare reunite la Cannes. Cele două momente reafirmă integrarea europeană drept opțiune fundamentală a reconstrucției posttotalitare a societății românești, precum și voința politică și programul pregătirii aderării, sintetizează reperele fundamentale ale "Programului Revoluției din Decembrie 1989" privind lichidarea consecințelor integrării forțate a țării noastre de o anumită parte a "cortinei de fier" prin reglementările postbelice și reintegrarea sa în fluxul înnoitor mondial sub semnul democrației, drepturilor omului și economiei de piață. Cele două documente atestă totodată recunoașterea internațională a caracterului transformărilor petrecute în țara noastră după decembrie 1989; Uniunea Europeană și statele membre acceptă România ca partener credibil în dialogul organizat al negocierilor și prin acțiuni de întâmpinare își manifestă nu numai disponibilitatea, dar și voința politică de a sprijini acest proces.

Opțiunea pentru integrarea europeană, în primul rând în Uniunea Europeană, are un temelie rațional: tranziția românească este proiectată în ansamblul proceselor înnoitoare pe care le parcurge azi întreaga omenire în drumul spre societatea informatizată, a predominării culturii, pe care o prefigurează începutul noului secol și mileniu. Strategia aderării la Uniunea Europeană înserează dezvoltarea țării noastre în procesul restructurării globale a lumii postcomuniste pe temeiul aceluiași valori. Documentul concepe, într-o viziune unitară intercorelată, planul intern și participarea internațională la structurarea unor interdependențe europene și mondiale cât mai funcționale, cât mai eficiente pentru tranziția din țara noastră, dar și pentru viitoarea arhitectură europeană. Într-o epocă în care integrarea zonal-continentală se conturează ca una din tendințele și condiționările majore ale dezvoltării susținute, durabile, ale progresului social, "strategia pregătirii integrării" își propune să implice țara noastră în

gestiunea interdependențelor din spațiul euro-atlantic sub semnul intereselor naționale cu care România se legitimează astăzi atât față de membrii propriei comunități, cât și față de restul lumii. Oportunitățile pe care integrarea în Uniunea Europeană se presupune că le va scoate la iveală pe baza similitudinii de valori și interesului comun plasează tranziția românească și strategia națională de aderare pe o largă platformă de solidaritate, organizată pentru edificarea unei noi ordini mondiale, globale. Pe bună dreptate, la lucrările reuniunii de la Snagov, s-a spus că "viitorul României, independența sa, prosperitatea poporului român, sunt indisolubil legate de procesul integrării europene".

Fenomenul integrării zonal-continentele se conturează tot mai clar ca un sistem uzual al relațiilor sociale, de organizare și gestiune a interdependențelor și a oportunităților oferite de condițiile geografice dezvoltării statelor, căruia nu i se mai poate sustrage nici o țară, oricât de mare, de bogată în resurse, de dezvoltată economic și științific, oricât de puternică ar fi. Experimentele de integrare zonal-continentală acoperă în prezent întreaga planetă și se cuprind într-o rețea de cooperare și interpotențare; ele scot la iveală resurse până acum nebanuite pentru dezvoltarea economico-socială durabilă, susținută. Însuși modul de elaborare a strategiei naționale de pregătire a aderării României la Uniunea Europeană a prilejuit un experiment de democrație și solidaritate națională: a fost momentul primului "consens post revoluționar al spectrului politic românesc", după cum aprecia președintele țării; semnificativ, această solidaritate națională avea în vedere destinul european al țării noastre. Întrucât, cu doi ani în urmă, societatea românească își autoclarifica însuși drumul viitorului său, își lega de integrarea în Uniunea Europeană speranțele prevenirii subdezvoltării, ale relansării economice și sociale; totodată, venea în întâmpinarea Uniunii Europene privind extinderea "pieței comune", dar și consolidarea stabilității în zonă și se angaja să fie partener nu numai la folosirea avantajelor integrării, dar și la edificarea arhitecturii economice și de securitate a noii Europe.

Aderarea țării noastre la Uniunea Europeană, la organismele vest-europene și euro-atlantice au însă și profunde motivații istorice. Sunt bine cunoscute relațiile tradiționale multiseculare cu Occidentul

european și contribuția acestora la constituirea națiunii române moderne, la făurirea statului nostru național unitar. Apartenența la spațiul, spiritualitatea, cultura și istoria Europei, statornicia poporului nostru pe locurile lui de baștină s-au împletit cu complementaritatea economică și rolul de placă turnantă pe care l-a constituit spațiul carpato-dunărean și lumea lui pentru marile căi de comunicație și curente de civilizație ce-au unit Europa cu restul lumii. Nu este întâmplător că în inșeși împrejurările "războiului rece" și "cortinei de fier", schimburile comerciale ale României cu țările Pieței Comune constituiau aproximativ un sfert din exporturile țării, că se înjghebau cooperări cu mari firme din

Europa occidentală în domenii de vârf ale industrializării țării, că se inițiau acțiuni pentru relații organizate cu structurile și statele membre ale Pieței Comune, recunoscută de facto de România încă din anul 1970, ca primul stat din fostul CAER care realiza aceasta. Din 1970 au intrat în funcțiune primele contracte cu Piața Comună. În 1980 a avut loc recunoașterea diplomatică a CEE de către România și s-a semnat un acord privind preferințe vamale generalizate, facilități de informare și crearea de reprezentanțe comerciale. S-a trecut în scurt timp la stimularea contractelor de afaceri și la încurajarea relațiilor între asociații profesionale. (Va urma)

PARADOXUL SCHIMBĂRILOR SOCIALE (III)

Prof. univ. dr. Petru PÂNZARU

Cel mai expresiv, dar negativ și dramatic raport dintre oameni și obiecte își găsește expresia în faptul economico-social (cu vechime multimilenară și prezență universală chiar și azi în societatea de consum) numit SĂRĂCIE.

Se știe câte "programe" politice și umanitare s-au arhivat și continuă să se arhiveze și azi, întrucât prevederile lor, măsurile preconizate n-au dat rezultatele scontate ("Revoluția verde", "Deceniul dezvoltării" etc.). Eșecurile se "compensează" cu PALEATIVELE, care continuă să fie oferite și azi. O "soluție" (a se citi "paleativ") patentată de ONU este proclamarea diverselor ZILE MONDIALE. Una dintre ele e și ziua de 17 octombrie a fiecărui an, inițiată firește de bogați și sătui, care "celebrează" SĂRĂCIA, cu scopul de a eradica...! Și pentru că O ZI pare și este prea puțin, s-a proclamat DECENIUL eradicării (iarăși!) SĂRĂCIEI, pe Glob (1997-2006). Noi programe, dezbateri, simpozioane etc., care la marelă număr de "indicatori ai NEPUTINȚEI" societății de a soluționa probleme fundamentale vor mai adăuga unul.

Sărăcirea endemică este și ea unul din cei mai importanți "indicatori" ai Relei Alcătuirii a Societății umane, care - în condițiile unui alt sistem, echitabil de organizare socială - ar putea hrăni și întreține decent multe alte miliarde de ființe umane.

Nici istoria universală a omenirii, nici istoria contemporană a celei de-a doua jumătăți a secolului XX nu permit să se neghe producerea unor mari schimbări sociale generale și parțiale, globale și zonale, ale căror efecte cu greu pot fi evaluate. Nu numai că secolele nu mai seamănă unele cu altele, dar nici măcar deceniile nu mai pot fi comparate între ele din anumite puncte de vedere.

Principalii autori ai schimbărilor mari și rapide din secolul XX (a doua jumătate) sunt știința și tehnologia, Revoluția științifico-tehnică, care - lângă schimbări esențiale în toate sectoarele economiei și ale vieții sociale - a schimbat raporturile generale de forțe între statele lumii, a adâncit decalajele și creează mari dileme și primejdii de la cele ecologice la cele militare.

Vincent GERARD în studiul "Consecințele revoluției științifico-tehnice" (1972) scrie: "Livrată hazardului cercetării și fanteziei cercetătorilor, tehnologia nu încetează să agraveze răul fizic și psihic al umanității... Grupuri de psiho-sociologi joacă rolul găștelor din Capitoliu. Spre marea lor stupefacție contemporanii noștri descoperă că o mutație industrială nu le asigură, prin ea însăși, fericirea. O SOCIETATE NOUĂ CU O NELINIȘTE NOUĂ".

Însăși direcția în care a mers Revoluția științifico-tehnică din țările deja avansate economic (preponderent în sectorul militar și comunicațional) și modalitățile "pașnice" - comerciale - de utilizare a rezultatelor ei dovedesc perenitate și universalitate caracteristicilor fundamentale ale naturii umane și naturii organizării sociale.

Fiecare nou sistem politic și economic se confruntă cu ACEEAȘI problemă a satisfacerii nevoilor populației pe care tot nu o rezolvă integral și mulțumitor; cu ACEEAȘI problemă a conflictelor pe care tot nu le poate soluționa, ba chiar le agravează; cu ACEEAȘI problemă a corupției, agresivității, a violențelor și criminalității pe care nu numai că n-o rezolvă, dar o și acutizează.

De ce toate acestea? Pentru că în ORICE sistem și regim economico-social și politic ies la iveală și fac jocurile CONSTANTELE PSIHOLOGIEI general-umane, cunoscute din cele mai vechi timpuri și scrieri. Nici o "nouă" organizare socială, nici o schimbare a claselor de la putere, a instituțiilor NU numai că NU AU SCHIMBAT cu nimic vreo caracteristică fundamentală și universală a naturii umane, dar le-au creat cadre mai largi de manifestare.

Exemple semnificative și convingătoare:

1) AGRESIVITĂȚII-VIOLENȚEI, caracteristici esențiale de

specie (vezi cartea Agresivitatea umană de I.E. Eibesfeldt, Editura Trei, 1995) epoca contemporană, cu tehnologiile ei de vârf, i-a creat un cadru mai larg și mai "favorabil" de manifestare;

2) NOILE SISTEME TEHNICE DE COMUNICAȚIE sunt puse în slujba vechilor caracteristici ale naturii omeniești. A se vedea utilizarea acestora în politică-diplomație-militară-spionaj și activități teroriste, precum și CONȚINUTUL programelor, mesajelor audio-vizuale de comunicare în masă, (violență-sex-politică, publicitate etc.).

MISTICA și CULTUL MODERNIZĂRII, DEZVOLTĂRII, ACCELERĂRII, TEHNOLOGIZĂRII, INFORMATIZĂRII nu numai că nu aduc pe termen lung FOLOASE omenirii, dar îi creează tot mai multe "PONOASE" pentru că:

1) ARTIFICIALIZEAZĂ la extreme viața oamenilor, îi RUPE tot mai mult de Natură, îi OPUNE Naturii, îi face să calce legile ei, să DISTRUGĂ echilibrele ecologice, să împuțineze SURSELE de VIAȚĂ SĂNĂTOASĂ, chiar să le epuizeze;

2) În loc să îndrepte forțele creative ale oamenilor (omenirii) preponderent spre satisfacerea nevoilor de viață firești ale majorității populației lumii, le subordonează amplificării și diversificării până la absurd a FORTELOR DISTRUGĂTOARE ALE VIEȚII, ale sănătății ființelor de pe GLOB, umane și animale (vezi de exemplu "Scandalul vacilor nebune");

3) În loc să PACIFICE lumea, să diminueze conflictele, le amplifică și le agravează, alimentând "motivele" și sursele unor RĂZBOAIE și mai teribile decât au fost până acum, creând chiar pericolul AUTODISTRUGERII omenirii și a vieții pe Pământ;

4) Angrenată în mecanismele "oarbe" ale unei societăți al cărei Dumnezeu este consumismul ("mai mult-mai multe"), propulsată nu de scopuri și principii umaniste, ci de egoism, inclusiv "colectiv", de grupuri de putere (economică, politică, militară, mediatică) și chiar de egoismul colectiv al națiunilor mai bogate și mai puternice, modernizarea super-tehnologizarea, informatizarea devin mijloace de dominare a majorităților de către minorități, nu de eliberare, echilibrare și bunăstare. "Omul modern este - scria Paul Valéry - sclavul modernității; nu există progres care să nu se întoarcă împotriva sa, aservindu-l complet. Confortul ne înlănuie. Libertatea presei și mijloacele prea puternice de care dispune ne asasinază cu tipete imprimate, ne străpung cu vești de senzație. Publicitatea, unul din marile rele ale lumii contemporane, insultă privirile, falsifică toate epitetele, strică peisajele, corupe orice calitate și orice critică..." (Criza spiritului și alte eseuri, Editura Polirom, 1996, p.32).

1) Publicația "The Economist" relatează că în SUA criminalii executați au fost cu 80 la sută mai mulți decât în 1994 și de 4 ori pe atâtea față de 1991.

2) E cât se poate de semnificativ că foarte multe din cele 25 de măsuri pentru combaterea terorismului, adoptate în 1996 de Grupul G-7 și Rusia, se referă tocmai la supravegherea și contracararea sistemelor informaționale pe care se bazează actele teroriste. Astfel, membrii G-7 și Rusia își propun să intensifice schimbul de informații operaționale în ce privește "folosirea tehnologiilor de comunicații de către grupările teroriste".

REVISTA

OPINIA națională

Tiparul executat de
TIPOGRAFIA
FUNDATIEI "ROMÂNIA DE MÂINE"
TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ:
Carmen ZAHARIA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tinerețului, Sector 4, Telefon: 330.68.45

Costul unui abonament trimestrial este de 3600 lei. Plata abonamentelor se face prin mandat postal sau dispoziție de plată pe adresa: Fundația "România de Măine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tinerețului, Sectorul 4, București. Cont 451.00.972-B.C.R.-S.M.B. Abonamente se pot face și prin oficiile poștale din întreaga țară.

Revista "OPINIA NAȚIONALĂ" se află înscrisă în Catalogul de presă "RODIPET" la poziția 2111.

Cititorii din străinătate se pot abona prin "RODIPET" S.A. P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Piața Presei Libere nr.1, Sect.1, București - România.

SCRÂȘNET DE ROATĂ PE OASELE LUI HORIA

Ion Dodu BĂLAN

În Februarie,
când gheața troznește pe Arieș și pe Mureș,
când râul de lacrimi sub ea pornește în iureș,
ducând în cârcă istorii
din vremuri de-amarnice glorii,
atunci, în Februarie,
când gem, în Apuseni, durerile, biciuite, ca grâul la arie,
și pădurile gem, strânse în chingi de ger,
când stelele, înspăimântate, de crimă, încremenesc pe cer
cu ochii însângerați ațintiți spre Alba-Iulia,
atunci... în ziua aceea lungă, cât toate nopțile Inchiziției,
de-atunci și de-acolo
aud, deodată,
un scrâșnet de roată
pe oase zdrobite
de mâini nelegiuite...

Aud, aud,
geamătul surd
din pieptul de zeu,

din plânsetul neamului meu,
din veacul tiranic și greu,
din gura-nclăștat-a lui Horia,
din sângele cu care-a scris istoria...
Voi care-ați strivit cu roata oasele martirului
De se-auzea până departe, în Munții Cugirului,
Nu-l vedeți,
Nu-l auziți,
Ca pe-un Hristos, răstignit pe trupul țării mume,
Cum strigă prin veac:
"Iartă-i, Doamne, că nu știu ce fac!"

S-aude, s-aude,
nu mai știu de când și de unde,
din adânc de vreme,
scrâșnet în blesteme...
S-aude cuvântul romanic din suflet de dac,
Din gură de om sărac:
- "O, iartă-i, neamule-al meu, că nu știu ce fac"...
Să ierți, să nu uiți
Ce-a fost la noi în munți,
În munții de piatră
Sărăcia toată,
Viață blestemată
Și-un scrâșnet pe roată...

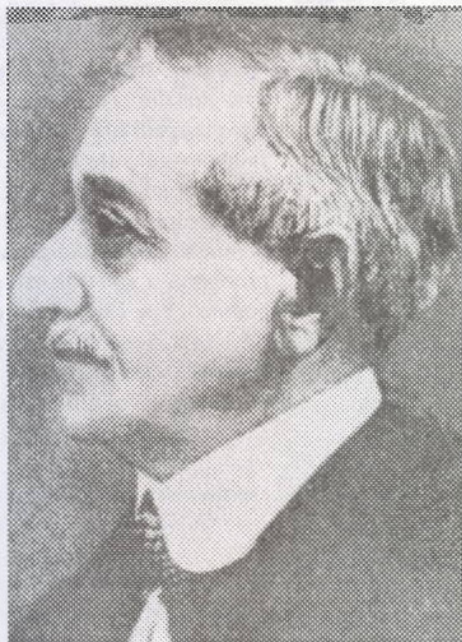
D.G. KIRIAC

„Soarta muzicii românești în școală se hotărăște“

Prof. Liviu BRUMARIU

Kiriac întruchipează, în mișcarea noastră muzicală, un moment important - spune Zeno Vancea. Chiar de la începutul veacului nostru, când se înființează Societatea "Carmen" (1901), activitatea corală românească ia, sub îndrumarea sa, o orientare bine determinată în ceea ce privește faptele care au pregătit constituirea școlii românești de creație muzicală, pentru că "soarta muzicii românești în școală se hotărăște" - spune acest patriarh al școlii muzicale românești. "Înainte de Kiriac (scria urmașul său la Corala Carmen D.Chirescu) nimeni nu ar fi îndrăznit să cânte *Frunză verde* pe scena Ateneului Român, pentru că cei care frecventau manifestările artistice nu îngăduiau rezonanțele, socotite «vulgare», ale cântecului popular".

D.G.Kiriac s-a născut la București, (1866) și a studiat la Conservatorul din București cu Gheorghe Brătianu și Eduard Wachmann. În același timp, studiază dreptul și, după obținerea licenței în 1892, pleacă la Paris unde, timp de 5 ani, primește o temeinică educație muzicală prin renumitul pedagog Vincent d'Indy, dar studiază și cu Bourgault-Ducoudray cel mai de seamă cunosător al muzicii vechi bizantine. Ca urmare,



Kiriac va compune, în anul 1899, *Liturgia psaltică* în deplină atmosferă bizantină, pe care o și interpretează la Capela Română din Paris, în 1892 și, cu un an mai târziu, la București.

Revenit în țară în anul 1900, ocupă catedra de teorie și solfegiu la Conservatorul din București, iar în 1901 pune bazele Societății corale "Carmen" - formație de prestigiu în viața muzicală românească prin intermediul căreia va răspândi compozițiile sale bazate pe armonizarea și prelucrarea cântecului popular.

Din anul 1910 se dedică și culegerii pe teren a melodiilor țărănești pe care le tratează cu multă măiestrie pentru formațiile corale de la noi. Cunoscând valoarea muzicianului bucureștean, renumitul folclorist Bela Bartok, îi trimite manuscrisul culegerii sale de folclor românesc din Bihor, iar Kiriac îl prezintă lui Ion Bănuș și lucrarea va fi tipărită în anul 1913 sub egida Academiei Române din București, cu titlul *Cântece populare românești din Comitatul Bihor*, culese de B.Bartok.

Compozitorul D.G.Kiriac se deosebește de Ion Nona Otescu și Alfred Alessandrescu, elevi ai aceluiași Vincent d'Indy de la "Schola Cantorum" din Paris, el prelucrând folclorul românesc în sistemul modal caracteristic întregului tezaur de cântece populare țărănești de la noi.

Dascălul tineretului, D.G.Kiriac a compus cântece pentru școlari, la nivelul de înțelegere al diferitelor vârste, în care a cântat natura, atmosfera rustică, dar și dragostea pentru trecutul neamului românesc. A îndemnat pe toți elevii săi să cultive și să întrețină acest sentiment patriotic.

Marea sa "operă" de care s-a legat pentru toată viața a fost "Corală Carmen" unde a primit pe toți cei îndrăgostiți de muzică și care aveau calități vocale și cunoștințe muzicale la diferite nivele.

Prin această formație corală, ajunsă la un înalt grad de măiestrie interpretativă, Kiriac a răspândit muzica românească și a educat un public ridicat din toate straturile sociale. De altfel, coriștii săi erau înalți intelectuali și simpli meseriași, poeți și cizmari, legați sufletește în acțiunea de răspândire a frumosului artistic prin intermediul cântecelor cu text

și a corului, forma cea mai accesibilă de transmitere a mesajului artistic și uman.

Repertoriul corului "Carmen" a cuprins atât lucrări cu texte liturgice, cât și populare prin prelucrările de folclor. În același timp, au fost interpretate piese corale din repertoriul universal cunoscute și apreciate de publicul nostru. Atât în București, cât și în celelalte centre culturale din țară, corul "Carmen" a fost bine primit și aplaudat. La împlinirea a 5 ani și sfințirea steagului "Coralei Carmen", la București a venit și Ion Vidu de la Lugoj cu renumitul său cor să cânte "maestrului" devenit unul dintre ctitorii, alături de George Enescu, ai școlii muzicale românești moderne.

Sprijinit pe cântecul țărănesc al românilor, ca izvor nesecat și substanță temeinică a spiritualității noastre, D.G.Kiriac a creat o artă ce încânta auditoriul, devenind, totodată, model și îndreptar pentru generațiile ce au urmat. *Morarul, Foaie verde lămâiță, Pe cărare sub un brad, Înghețată-i Dunărea, Când aud cucul cântând* ș.a., precum și cele cu texte religioase, dintre care cea mai căutată este armonizarea colindei *O ce veste minunată*, sunt câteva din perlele muzicii noastre corale rămase de la D.G.Kiriac. Muzicologul de mare prestigiu, George Breazu, a scris: "Kiriac evita orice aplicare mecanică a procedurilor armoniei clasice și caută să nu stânjenească libera expansiune a elanului melodic... nu supune melodia regulilor armoniei funcționale, ci caută în structura melodică, agregate armonice adecvate, proprii, neomodale".

Rolul lui Dimitrie Georgescu Kiriac în muzica românească rămâne un element de mare importanță și se cere apreciat și constituit cum se cuvine.